

Taustaselvitys sidosryhmien roolista kehityspoliittisen toimikunnan uudessa mandaatissa /Yhteenveto järjestöjen sidosryhmäkeskustelusta

Yhteenveto järjestöjen sidosryhmäkeskustelusta

- Aika:** 16.8.2019, klo 10 – 12.20
- Paikka:** Fingon Amazon-kokoushuone, Elimäenkatu 25-27, Helsinki
- Osallistujat:** 9 henkilöä (Fingo, KIOS (ohjelmatukijärjestöjen edustus), Kirkon Ulkomaanapu, Plan International Finland, Rauhanliitto, SASK, SPR, World Vision (ohjelmatukijärjestöjen edustus), Väestöliitto)
- Fasilitoijat:** Jaana Vormisto ja Elina Tran-Nguyen, FIAN Consulting Oy

KPT:n toiminnan kehittäminen

a) Aiheita, joita KPT:n toivotaan käsittelevän seuraavalla kaudella hallitusohjelman ja Suomen kestävän kehityksen toimeenpanon pohjalta

Keskustelussa nousi esille seuraavanlaisia **sisältöteemoja**, joita KPT:n toivottiin käsittelevän seuraavalla kaudella:

- kestävän kehityksen tavoite 16 (rauhanomaiset yhteiskunnat) ja konfliktien ja kehityksen välinen suhde sekä tähän asiakokonaisuuteen sisältyvät aratkin kysymykset kuten kansainvälinen asekauppa: näissä kysymyksissä KPT voisi tehdä kansainvälistä yhteistyötä KPT:ta vastaavien muiden maiden toimijoiden kanssa, jotka käsittelevät näitä aiheita.
- ihmisoikeudet sekä demokratian ja kansalaisyhteiskunnan kapenevan tilan puolustaminen, sekä myös näihin liittyen kansainvälisen järjestelmän viitekehukset ja tavoitteet, ml. asevientiin ja aseriisuntaan liittyvä sääntely, ihmisoikeudet, sekä Agenda 2030 ja kestävän kehityksen tavoitteet.
- Afriikka-strategian kehittäminen sekä sen toimeenpano ministeriöissä.
- eriarvoisuuden vähentämiseen tarttuminen poliittisemmin. Tähän temaattiseen kokonaisuuteen voisi sisältyä arviointi, miten kehityspoliittikka tavoittaa kaikkein köyhimmissä asemassa olevat (pro-poor policies) esim. yritysten roolin vahvistuessa sen toteutuksessa.
- Nexus-ajattelu, joka tuo yhteen kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun.
- ilmastonmuutos ja oikeudenmukaisuus.
- Suomen politiikkakoherenssi ml. kauppaa- ja kehityspoliittikan johdonmukaisuus.
- lasten ja naisten oikeudet ml. seksuaali- ja lisääntymisterveys sekä koulutus.
- kehityspoliittikan pysyvä perusta, joka ei ole sidottu yksittäisiin hallituskausiin.

Keskustelussa nousi esille seuraavanlaisia **kehitysyhteistyöinstrumentteihin ja -mekanismeihin liittyviä aiheita**, joita KPT:n toivottiin käsittelevän seuraavalla kaudella:

- eri toimijoiden ml. yritysten, järjestöjen ja suurten rahoittajien roolin ja lisäarvon kirkastaminen kehitysyhteistyössä.
- kehitysyhteistyön määrärahojen seuranta.
- kehitysyhteistyön laadun ja vaikuttavuuden seuranta.

Kehityspoliittikan toimeenpanon ja etenkin sen vaikuttavuuden seuranta on edelleen keskeinen KPT:n tehtävä. KPT:n ei kuitenkaan tulisi ainoastaan keskittyä kehitysyhteistyöhön ja UM-vetoiseen

Taustaselvitys sidosryhmien roolista kehityspoliittisen toimikunnan uudessa mandaatissa /Yhteenvedo järjestöjen sidosryhmäkeskustelusta

kehityspoliitikkaan, vaan sen tulisi nostaa kehityskysymysten käsittely globaalin politiikan tasolle (esim. Agenda2030 antaman viitekehyksen alla). Näin KPT linkittyisi poikkisektoraaliseen poliittiseen keskusteluun Suomen kontekstissa (esim. asevient- tai pakolaiskysymyksissä), mikä voisi herättää myös enemmän kiinnostusta poliitikoissa tarjoten foorumin eri toimijoiden väliselle elävälle vuoropuhelulle.

b) Tavoitteita, joihin KPT:ssa voitaisiin yhdessä päästä

KPT:n keskeinen tehtävä on toimia napakkana vahtikoirana, joka seuraa kehityspoliitiikan toimeenpanoa ja sen vaikuttavuutta. Tämän seurantaroolin tulee säilyä, mutta sen toteutustapoja tulisi päivittää siten, että KPT pystyy aiempaa vahvemmin tuomaan asiantuntijajäsentensä sekä kansainvälisten yhteyksiensä kautta globaalin politiikan ajankohtaisia kehityskysymyksiä julkiseen poliittiseen keskusteluun Suomessa. KPT:n tulisi tehdä teräviä poliittisia Suomen kehityspoliitikkaan ja myös kehitysyhteistyörahoituksen kohdentamiseen liittyviä avauksia lyhyiden katsausten muodossa, jotka linkittävät nämä kysymykset globaalipoliitikkaan.

KPT:n tulisi edistää kehityspoliitiikan pitkän aikavälin jatkuvuutta pitkäjänteisellä työskentelyllä sekä linkittämällä kehityskysymykset globaalipoliitikkaan. KPT:n viimeisin seurantaraportti keskittyikin juuri tähän kysymykseen.

Keskustelussa nostettiin esille vaikeus sovittaa yhteen KPT:n konsensusperiaate sekä tarve napakoittaa KPT:n sanomaa. KPT:lla nähtiin olevan tärkeä rooli foorumina, joka tuottaa tietoa ja vahvistaa ymmärrystä keskeisistä kehityspoliittisista kysymyksistä ja haasteista ja jolla poliitikot ja asiantuntijat käyvät näistä kysymyksistä aktiivista poikkisektoraalista keskustelua. Prosessi, jolla konsensuskseen kannanotoissa päädytään on sellaisenaan arvokas.

c) KPT:n työtapojen uudistamistarpeet ehdotettujen aiheiden ja tavoitteiden valossa

Keskustelussa pohdittiin, miten asiantuntijapohjaa ja -työskentelyä voitaisiin laajentaa ja think tank -tyylistä työskentelyä edistää KPT:n työssä huomioiden sen taloudellisten ja henkilöresurssien rajallisuuden sekä järjestöjen rajalliset resurssit osallistua työskentelyyn. Nykyisen työvaliokuntatyöskentelyn todettiin vaativan jäseniltä mittavan panostuksen. Jos pyrkimyksenä on poliittisen keskustelun herättäminen, tulisi jäsenten konsultoinnista ja KPT:n kannanottopapereiden muodostamisesta tulla nopeampaa ja ketterämpää. Raporteissa ja muissa ulostuloissa olisi erityisen tärkeää pyrkiä herättämään kiivastakin poliittista keskustelua valituista aiheista siten, että KPT:stä tulisi poliittisia puolueita ja niiden poliitikoita aiempaa laajemmin kiinnostava foorumi.

KPT:n toiminnassa keskiössä ollut raportointia tulisi uudistaa. Olisi tärkeää, ettei raporttien laatiminen olisi kertaluonteista, vaan niiden suosituksia seurattaisiin pitkäjänteisesti. KPT:n raporttien ei tulisi olla päällekkäisiä UM:n tulosraportoinnin kanssa, vaan niissä tulisi keskittyä joihinkin erityisiin vaikuttavuuden osa-alueisiin, joista halutaan herättää keskustelua, huomioiden myös ajankohtaisuusnäkökulman. Laajemman raportin laatimista ainoastaan joka toinen vuosi tulisi harkita. Samalla voitaisiin panostaa aiempaa vahvemmin raportoinnin pitkäaikaisen fokuksen ja prosessin suunnitteluun, sekä useampiin kevyempiin ulostuloihin ajankohtaisissa asioissa.

Tarve kasvattaa KPT:n resursseja kohtuullisesti nousi esille keskustelussa. Yhden työntekijän lisäksi nykyiseen kahden työntekijän henkilöstöön olisi jo merkittävä vahvistus.

Käytiin myös lyhyt keskustelu, minkä organisaation alle KPT tulisi sijoittaa mm. riippumattomuuden turvaamiseksi, Esille nostettujen vaihtoehtojen ollessa nykyinen UM, eduskunta ja valtioneuvoston kanslia (VNK), mutta parasta vaihtoehtoa ei kuitenkaan nimetty.

Taustaselvitys sidosryhmien roolista kehityspoliittisen toimikunnan uudessa mandaatissa /Yhteenveto järjestöjen sidosryhmäkeskustelusta

Sidosryhmien osallistuminen KPT:n toimintaan

a) *Edustautuminen uudessa KPT:ssä*

KPT:n kokoonpanosta käydyssä keskustelussa nousi esille toisaalta tarve pitää varsinaisten jäsenten ryhmä riittävän pienenä, toisaalta turvata riittävä asiantuntijuus esim. laajan järjestöedustuksen avulla. Erilaisten toimijoiden ja asiantuntijoiden osallistumisen nähtiin rikastuttavan keskustelua.

Ohjelmatukijärjestöjen ryhmä on vahvasti sitä mieltä, että niiden edustajan tulisi olla KPT:n jäsenistössä. Samanaikaisesti KPT:n jäsenyys edellyttää aktiivisuutta KPT:n toiminnassa, ja olisi tärkeää, että KPT:n jäsenet tekevät työtä vaikuttamistyön saralla, mitä kaikki ohjelmatukijärjestöt eivät tee.

Läpinäkyvät kriteerit ja prosessi KPT:n jäsenistön nimeämisessä nähtiin tärkeäksi. Poliittisten puolueiden kohdalla jäsenyys on selkeä. Myös ministeriöiden virkamiesten osallistuminen KPT:n toimintaan nähtiin tärkeänä ministeriöiden sitouttamiseksi käsiteltäviin asioihin. Muiden tahojen jäsenyys ml. asiantuntijajäsenyydet tulisi kuitenkin määritellä paremmin. Nykyisen KPT:n muodostamisen yhteydessä mukaan tuodun 'muiden sidosryhmien' ryhmän määrittelyä tulisi erityisesti tarkentaa. Varsinaisten jäsenen osallistumista KPT:n toimintaan tulisi vahvistaa nykyisestä tilanteesta, jossa kokouksissa on edustettuna eniten asiantuntijajäseniä. Samanaikaisesti on selvää, että täyden konsensuksen löytäminen KPT:n kokoonpanosta on vaikeaa.

Järjestöjen osuutta mahdollisesti 20 jäsenen KPT:ssa ei tulisi nostaa liian korkeaksi (voisi olla viisi järjestöä), vaan KPT:n toimintamallia kehittämällä esim. työvaliokunnan toimintaa muokkaamalla ja muodostamalla asiantuntijatyöryhmiä, tulisi löytää muita tapoja osallistaa järjestöjä laajemmin KPT:n toimintaan. Nämä työryhmät voisivat mm. käydä vuoropuhelua ministeriöiden kanssa asiantuntijakuulemisten muodossa.

Esille nostettiin myös KPT:n ja KeKen välinen suhde ja erityisesti KPT:n rooli tuoda globaalia kehitysnäkökulmaa KeKen toimintaan. Globaalipoliittikan näkökulman vahvistaminen KeKen toiminnassa nähtiin tärkeäksi.

b) *Taustaorganisaatioiden ja edustettujen ryhmien sitouttaminen KPT:n työhön*

Pitkäkestoisten teemojen määrittelemisen kauden alussa, vuosikohtaisten tavoitteiden määrittely ja jäsenten sitouttaminen niihin sekä työvaliokunta/työryhmätyöskentelyn avaaminen laajemmalle asiantuntijajoukolle ovat tärkeitä keinoja sitouttaa järjestökenttää toiminaan aktiivisesti KPT:ssa. Sihteeristöllä tulisi olla jäsenten osallistumista fasilitoiva rooli.

c) *Miten toimikunta palvelisi parhaiten sidosryhmiään?*

KPT:n toiminnan linkittäminen osaksi globaalia politiikka keskustelufoorumina, johon osallistuvat laajasti erilaiset toimijat myös kehitysyhteistyöpiirien ulkopuolelta nähtiin perustavanlaatuisena lisäarvona järjestösektorille. KPT toimisi tällöin molemminpuolisesti arvokkaana kosketuspintana järjestöjen ja muiden toimijoiden välillä. Samanaikaisesti painotettiin, ettei KPT:ta tulisi nähdä edunvalvontaryhmänä.

Esille nostettiin huoli poliitikkojen heikosta kiinnostuksesta ulko- ja kehityspoliittikkaa kohtaan. Tämä tulisi ottaa huomioon aihevalinnoissa, joiden tulisi olla ajankohtaisia, kiinnostusta ja keskustelua herättäviä aiheita kuten esim. pakolaisuus ja maahanmuutto osana Afrikka-strategiaa.